

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВО-МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ

А. В. Дудник, доцент, НТУ «Дніпровська політехніка», alvikd@ukr.net

У статті розглянуто організаційно–правові аспекти координування завдань національного рівня центральними органами виконавчої влади, які уповноважені реалізовувати відповідні функції у сфері забезпечення екологічної безпеки та досягнення цілей сталого розвитку в масштабах країни. Показано, що субнаціональний рівень реалізується областями та районами (обласними та районними державними адміністраціями у взаємодії з обласними та районними радами), а на місцевому рівні аналогічні дії мають виконуватися виконавчими органами об'єднаних територіальних громад, хоча успішність таких заходів у цьому випадку значною мірою буде залежати від диверсифікованості регіональної системи господарювання, рівня економічного та соціального розвитку місцевих громад, верховенства права та активності громадянської позиції місцевих мешканців.

Враховуючи високий рівень урбанізованості території України (69% населення мешкає у містах), а також домінування в національному господарстві ресурсноємних галузей промисловості, що знов таки зосереджені у міських населених пунктах, саме урбанізованим системам має надаватися пріоритетна увага під час розробки та реалізації державної політики, спрямованої на оптимізацію використання природних ресурсів та збереження довкілля. В контексті реалізації завдань зі сталого розвитку ООН та положень Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом урядова політика та діяльність органів місцевого самоврядування мають бути спрямовані на поступову відмову від використання небезпечних хімічних речовин в життєвому циклі продуктів, екологізацію систем управління виробничими процесами, раціональне використання природних ресурсів на умовах платності, на переробку та утилізацію відходів промислової діяльності та діяльності людини.

Ключові слова: урбанізована система, сталий розвиток, міська агломерація, екологічна безпека, економіка природокористування.

Постановка проблеми. Розглядаючи питання управління сталим розвитком міста, неможливо оминати увагою міжнародні та національні нормативно–правові документи, що регулюють питання сталого розвитку. Практична реалізація завдань сталого розвитку соціально–економічних систем на регіональному рівні, до яких належать міські поселення та прилеглі до них населені пункти, передбачає ухвалення адекватних управлінських рішень на підставі аналізу впливу діяльності суб'єктів господарювання, їхньої продукції та послуг на стан екосистем та місцевих громад. Такий підхід має на меті попередити виникнення небезпечних ситуацій, забезпечити подолання наслідків природних катаклізмів та техногенних ава-

рій, підтримати надійне функціонування системи життєзабезпечення міських агломерацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Криза методологічних концепцій позитивізму в минулому столітті та усвідомлення неможливості розв'язати проблеми суспільного розвитку виключно за рахунок технологічного прогресу та інтенсифікації економічного розвитку окремих регіонів і держав в цілому призвели до виникнення цілої низки альтернативних концепцій, що на теренах України були представлені синтетичними науковими напрямами члена–кореспондента АН УРСР М. Мелешкіна та доктора економічних наук В. Степанова.

В роботах було запропоновано розглянути економічні та екологічні імперативи господарської діяльності людини у діалектичній єдності, зокрема через використання термінів «екологія» (М. Мелешкін) [1] та «екологія» (В. Степанов) [2]. Більш вичерпний перелік методів та інструментів реалізації процесу управління сталим розвитком агломераційної урбосистеми наведено у праці Л. Г. Чернюк та Т. В. Пепи [3].

Формулювання мети статті. Метою даної роботи є визначення ролі держави в забезпеченні соціальної справедливості в контексті доступу усіх громадян до якісних умов проживання, а також у збереженні сприятливого стану навколишнього середовища. Для реалізації адміністративно-правових методів, зокрема й тих, що пов'язані з моніторингом стану природних ресурсів та природних комплексів, органами місцевого самоврядування обираються та застосовуються економічні інструменти, що мають стимулювати природокористувачів до раціонального використання ресурсів та мінімізації шкоди, завданої навколишньому природному середовищу внаслідок господарської діяльності людини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україною були підтримані Конвенції Ріо 1992, зокрема «Рамкова конвенція зі зміни клімату» значною мірою визначила подальші кроки всередині держави, які були спрямовані на протидію збільшенню концентрації в атмосфері нашої планети парникових газів та запобіганню негативним змінам клімату, що носять антропогенний характер [4]. Закладені в «Повістку дня на XXI століття» декларації стосувалися, зокрема, й аспектів розвитку міських поселень – в частині збереження довкілля для прийдешніх поколінь, реалізації демографічної політики та відмови від виробництв, що несуть загрозу стану навколишнього природного середовища.

Серед 17 цілей стосовно забезпечення сталого розвитку і 169 пов'язаних з ними завдань в контексті нашого дослідження на найбільшу увагу заслуговує Ціль 11 «Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної сталості міст і населених пунктів». Також «Цілями сталого розвитку» [4] передбачається забезпечення економіч-

них, соціальних та екологічних зв'язків між міськими, приміськими та сільськими районами, що має здійснюватися завдяки більш якісному плануванню розвитку об'єднаних територіальних громад на регіональному та національному рівнях. З позиції глокалізації організаційне забезпечення сталого розвитку міських населених пунктів та сполучених з ними поселень здійснюється на макрорівні (глобальному – рівні Організації Об'єднаних Націй, регіональному і на рівні держави в цілому), мезорівні (рівні областей і районів нашої країни), мікрорівні – рівні об'єднаних територіальних громад (міст, селищ і сільських населених пунктів). Для України характерною ознакою є відсутність механізмів реалізації міжнародних нормативно-правових документів на національному рівні, або недосконалість таких механізмів. Передбачений проектом Концепції Національної академії наук України було запропоновано механізм запровадження моніторингу сталого розвитку задля збирання, опрацювання та підготовки інформації для аналізу показників сталого розвитку, що мали би охоплювати якість життя, природних ресурсів, стан природного навколишнього середовища та економіки. Більшість зі згаданих проектів нормативно-правових актів передбачають розроблення проектів програм соціально-економічного розвитку територій на регіональному рівні, врахування завдань з реалізації цілей сталого розвитку при формуванні місцевих бюджетів громадами, активізацію співпраці між органами місцевої влади та громадськості при розробленні регіональних програм з урахуванням необхідності забезпечення сталого розвитку населених пунктів.

У роботі Балуєвої О. В. [5] наведено перелік основних документів, що регулюють екологічну політику в Україні на рівні міських поселень, визначено функції державного управління у сфері природокористування та охорони навколишнього середовища на рівні міських територіальних громад та представлено перелік органів державного управління загальною компетенцією в галузі екології. На національному рівні більшістю варіантів Концепцій передбачалося розроблення «Національної стратегії сталого розвитку України», а також регу-

лярного моніторингу стану виконання цілей сталого розвитку, подання інформації про індикатори сталого розвитку (рисунок1) в «Національній доповіді про стан навколишнього природного середовища», викорис-

тання зібраних даних для розроблення комплексу короткострокових, середньо– та довгострокових прогнозів щодо стану довкілля, соціальних та господарських систем на регіональному рівні і на рівні держави в цілому.

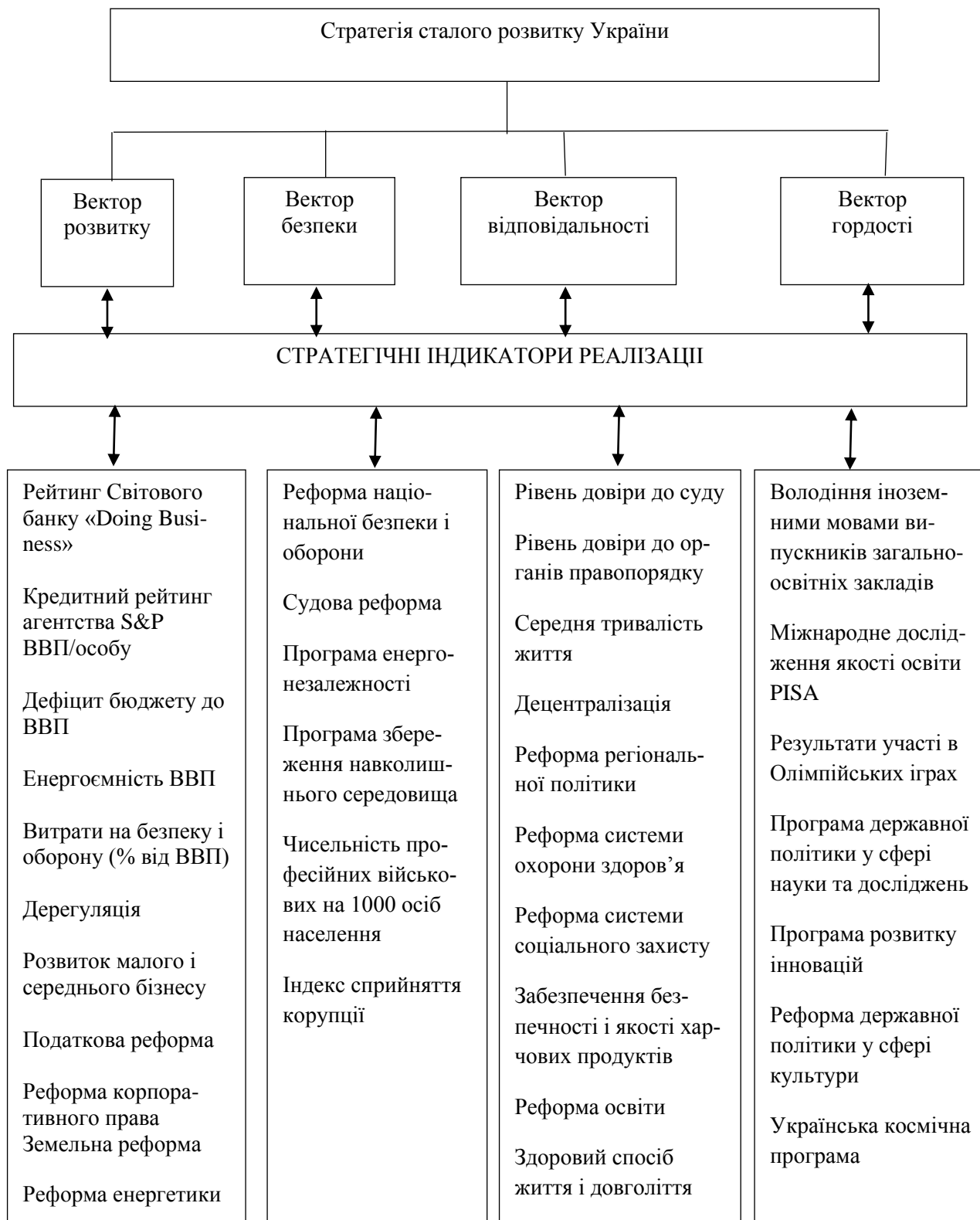

Рис. 1. Стратегічні індикатори стратегії сталого розвитку України

Серед цілей, що мають стосунок до гармонізації розвитку урбанізованих територій та забезпечення сталості їхнього розвитку, варто відзначити ціль 2 та ціль 5 [6]. У першій з цих двох, яка спрямована на забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу нашої країни, найбільш важливими завданнями з позицій тих питань, що розглядаються нами у цьому розділі, є мінімізація шкідливого впливу процесів урбанізації на стан природного середовища у межах міських поселень. Тут особливо підкреслюється необхідність збереження зелених насаджень при проведенні будівельних та інших видів господарських робіт, недопущення незаконного відведення земельних ділянок, спонукання підприємств до запровадження систем екологічного управління, створення умов для розвитку інфраструктури управління відходами, оновлення основних фондів промислових, транспортних та житлово-комунальних об'єктів за допомогою різних фінансових інструментів: прямих фінансових дотацій, здешевлення кредитів, часткової компенсації процентних ставок за кредитами, призначеними для перелічених вище потреб [6]. П'ята ціль декларує удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління, зокрема за рахунок посилення спроможностей здійснення комплексного моніторингу та державного контролю стану навколишнього природного середовища на національному, субнаціональному та місцевому рівнях [6]. Очевидно, що рівень завдань на національному рівні має координуватися центральними органами виконавчої влади, що уповноважені на реалізацію відповідних функцій у сфері забезпечення екологічної безпеки та досягнення цілей сталого розвитку в масштабах країни, субнаціональний реалізується на рівні областей та районів (обласними та районними державними адміністраціями у взаємодії з обласними та районними радами), а на місцевому рівні аналогічні дії мають виконуватися виконавчими органами об'єднаних територіальних громад, хоча успішність таких заходів у цьому випадку значною мірою буде залежати від диверсифікованості регіональної системи господарювання, рівня економічного та соціального розвитку місцевих громад,

верховенства права та активності громадянської позиції місцевих мешканців.

Враховуючи високий рівень урбанізованості території України (69% населення мешкає у містах), а також домінування в національному господарстві ресурсоемних галузей промисловості, що знов таки зосереджені у міських населених пунктах, саме урбанізованим системам має надаватися пріоритетна увага під час розробки та реалізації державної політики, спрямованої на оптимізацію використання природних ресурсів та збереження довкілля. В контексті реалізації завдань зі сталого розвитку ООН та положень Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом урядова політика та діяльність органів місцевого самоврядування мають бути спрямовані на поступову відмову від використання небезпечних хімічних речовин з життєвого циклу продуктів, екологізацію систем управління виробничими процесами, раціональне використання природних ресурсів на умовах платності, переробку та утилізацію відходів промислової діяльності та діяльності людини.

Зокрема, згідно з даними Національної доповіді [7] сучасний стан домінуючих у суспільстві ціннісних орієнтацій підтверджує тезу про реалізацію парадигми «створення потреб» та активного споживання, що суперечать концепціям сталого розвитку та раціонального використання ресурсів: так, в Україні накопичилося понад 30 млрд. тон відходів через низький рівень їхньої переробки, повторного використання та утилізації, причому ситуація з багатьох причин є патовою, оскільки ані держава, ані громадяни, ані суб'єкти господарювання, що займаються збиранням та переробкою відходів, не мають достатніх ресурсів для виконання завдань з роздільного збирання твердих побутових відходів, очищення промислових і побутових стоків, ліквідації несанкціонованих звалищ та впорядкування полігонів твердих побутових відходів. Рамкові вимоги до трансформації національної практики поводження з відходами на локальному рівні закладені в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС [8] у вимогах до реформування секторів «Управління відходами та ресурсами», «Промислове забруднення та тех-

ногенні загрози», «Зміни клімату та захист озонового шару». Укладання Угоди про асоціацію визначає рамкові зобов'язання нашої держави в сфері правового регулювання сталого розвитку (цим питанням присвячена стаття 28 глави 13), хоча зі зрозумілих причин основний наголос тут чиниться на питання торгівельних взаємовідносин. У ґрунтовному дослідженні тих умов угоди про асоціацію, що стосуються екологічної безпеки, Потапенко В. Г. зазначає, що сторони угоди гарантують спільне підтримання економічного розвитку, екологічної та соціальної політики з урахуванням інтересів прийдешніх поколінь; декларують застосування принципів обережності при природокористуванні та вжиття превентивних заходів для відшкодування в пріоритетному порядку заподіяної природному середовищу шкоди, стягнення штрафів з порушників природоохоронного законодавства [9]. Україна погоджується поступово, протягом перехідного періоду, імплементувати в національне законодавство екологічні нормативи ЄС, потенційні наслідки чого будуть варіюватися від закриття енергоефективних та ресурсоемних виробництв до перерозподілу системи бюджетних дотацій для підтримання «екологічно чистих виробництв». Угодою передбачено здійснення моніторингу впливу господарської діяльності в нашій країні на сталий розвиток, з цією метою передбачається формування Підкомітету з торгівлі та сталого розвитку, до складу якого входять вищі посадові особи органів управління України та ЄС [9]. Стаття 361 Глави 6 передбачає посилення зусиль нашої країни в створенні «зеленої економіки» та досягненні цілей сталого розвитку, наслідком чого має стати поліпшення системи охорони здоров'я, збереження та раціональне використання природних ресурсів, інтегрування екологічної політики в різноманітні сфери державної політики [8].

Виділення вимог щодо забезпечення сталого розвитку міського середовища є закономірним наслідком урбанізаційних процесів, внаслідок яких більша частина населення та промислового потенціалу як України, так й інших країн світу, зосереджена саме у міських поселеннях, які, відповідно, стають джерелами найбільшого тех-

ногенного та антропогенного навантаження з одного боку, а з іншого боку перетворюються на найбільш вразливі ланки суспільства саме внаслідок відчуження від природного середовища та необхідності підтримання систем життєзабезпечення на рівні, який би гарантував задоволення потреб містян та належне функціонування технологічних систем в межах населених пунктів. Водночас, зберігається чітка тенденція формування навколо промислових та адміністративних центрів неформальних агломерацій – урбосистем, що об'єднують міські поселення, селища та сільські населенні пунктами. Агломерації характеризуються відносно сталими у часі та ритмічними потоками трудової міграції, що спрямовані з населених пунктів–супутників до міста–центру агломерації, при цьому більшість таких трудових мігрантів працює та мешкає у різних населених пунктах. Хоча зараз на законодавчому рівні агломераційні утворення не мають офіційного статусу, тим не менш у законопроекті №6743 пропонується визначити міські агломерації як «форму співробітництва територіальної громади міста–центру агломерації та територіальних громад населених пунктів (сіл, селищ, міст), що розташовані в зоні впливу такого міста та мають з ним інтенсивні господарські, культурно–побутові та трудові зв'язки [10]. Правові основи управління сталим розвитком агломераційних урбосистем передбачають використання адміністративно–правових методів, які поділяються на загальні (такі, що використовуються в різних сферах суспільних відносин, зокрема й тих, що регулюють стосунки в сфері використання ресурсів довкілля), а також спеціальні – визначені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» [11] та зобов'язаннями України в межах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Вичерпний перелік методів та інструментів реалізації процесу управління сталим розвитком агломераційної урбосистеми наведено у праці Л. Г. Чернюк та Т. В. Пепи [3], в якій виокремлюються такі з них:

1) адміністративно–правові: законодавчі та нормативно–правові акти, планування, ліцензування, сертифікація, квотування, державне замовлення, місцева позика

і збори, контролювання діяльності монополій на ринку;

2) соціально–економічні: грошово–кредитна, митно–податкова, бюджетна, цінова, природоохоронна (екологізація виробництва, управління відходами, екологічна експертиза промислових проектів), інфор-

маційна політика, структурне реформування (включно з приватизаційною політикою);

3) організаційно–правові: інноваційна, інвестиційна політика, формування інституційної системи та фондів розвитку, регіональна і міжнародна інтеграція (рисунк 2).

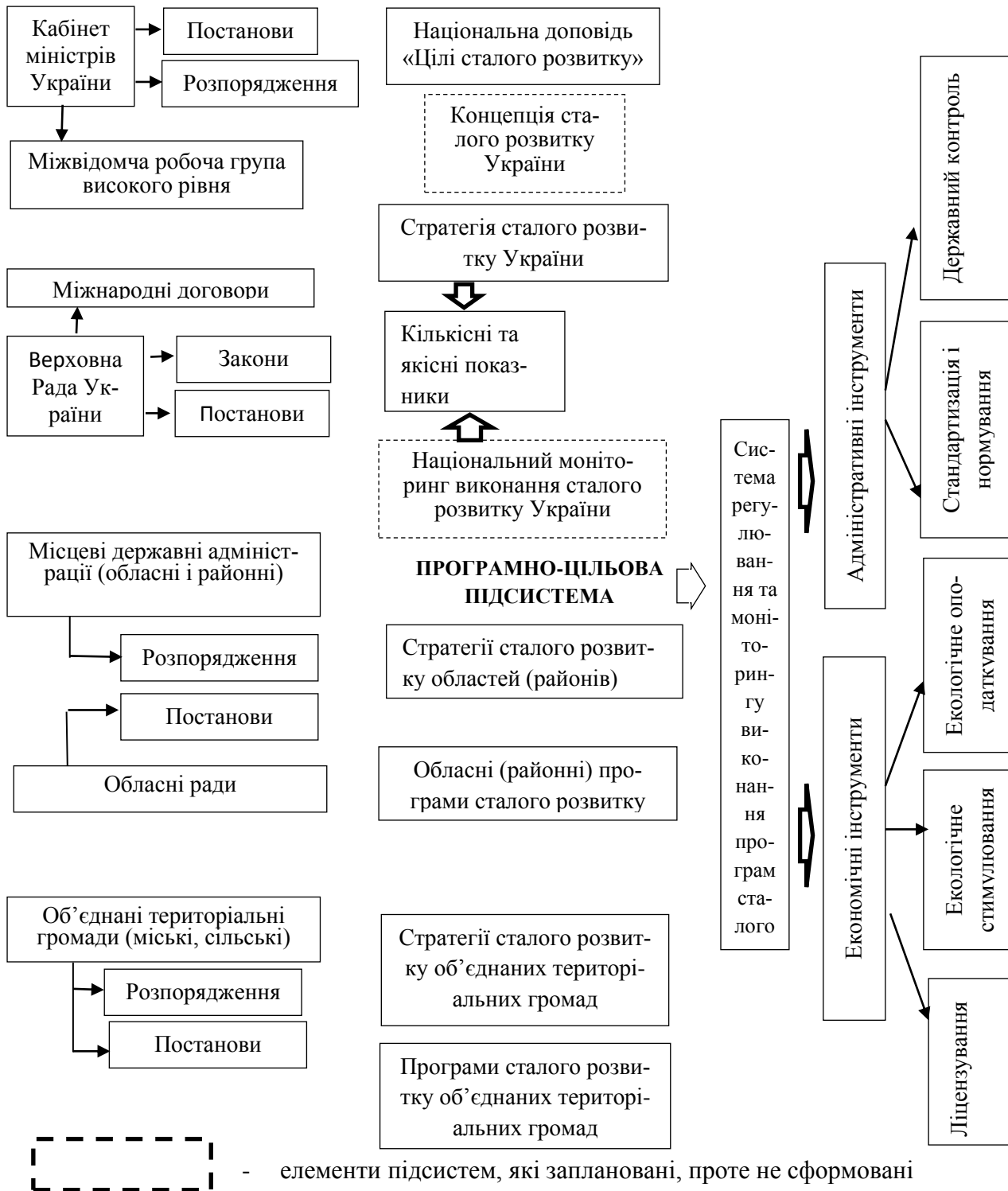

Рис. 2. Організаційно–правовий механізм забезпечення реалізації цілей сталого розвитку

Успішність здійснення органами місцевого самоврядування управлінських функцій в сфері природокористування в широкому розумінні цього терміну визначається також тим, наскільки дієвою є модель взаємодії між різними центрами ухвалення рішень на певному рівні адміністративної діяльності. Українська модель міського управління має свої особливості, які вирізняють її з-поміж інших, що поширені у сучасній Європі: мова йде про англосаксонську та західноєвропейську.

Як зазначає В. Наконечний [12], для першої з них є притаманною широка автономія місцевих органів влади та відсутність ієрархічного підпорядкування місцевого самоврядування органам державної влади у прямому розумінні цього слова. Взаємини між місцевою та державною владою ґрунтуються на партнерських засадах, причому повноваження держави та місцевих урядників визначаються законодавчими актами і не перетинаються. Західноєвропейська модель [12], на відміну від розглянутої вище, передбачає підзвітність органів місцевого самоврядування населених пунктів (територіальних громад) державним органам, які передають частину власних повноважень на рівень відповідної громади згідно з принципами децентралізації і субсидіарності. В країнах Центральної та Східної Європи вельми поширеною є так звана змішана система [12], в якій виборчий представницький орган виконує одночасно і функції місцевого самоврядування, і представляє органи державної влади, а посадові особи наділені статусом державних службовців.

Якщо ж аналізувати конкретні організаційно-правові форми урядування територіальними громадами, в першу чергу – міських поселень, то тут доцільно спиратися на класифікації В. Ясюнаса [13] та Г. Грибанової [14], які виділяють моделі:

1. «Сильна рада – слабкий міський голова» (за класифікацією Г. Грибанової – модель «рада – система комітетів»), за якої місцева рада має широкі повноваження у сфері управління фінансовими ресурсами, господарською діяльністю та майном територіальної громади, у той час як функції міського голови є суто номінальними.

2. «Сильний голова – слабка місцева рада» виникає там, де голову територіальної громади обирають прямим голосуванням усіх мешканців громади, причому за головою закріплюються значні повноваження з контролю та координування діяльності виконавчих комітетів ради.

3. «Комісійне управління/виконавчий комітет», коли рада утворює комісію з депутатів, що колегіально здійснюють керівництво територіальною громадою та реалізують виконавчі функції.

4. «Рада – управитель», коли функції очільника місцевої влади виконує фахівець, що призначається на посаду відповідною радою об'єднаної територіальної громади, не представляє формально жодну політичну силу та є представником технократії.

Досягнення міськими поселеннями сталого розвитку складається з трьох складових (енвайроментальної, що поєднує природне та антропогенне середовище; господарської, соціально-демографічної) та базується на принципах оптимального природокористування, яке має стати ключовим орієнтиром при формуванні стратегічних планів, проектів архітектурно-містобудівної діяльності, зонуваних територій. Організаційно-правові аспекти забезпечення сталого розвитку агломераційних урбосистем базуються на міжнародних договорах та національних нормативно-правових актах України, охоплюючи усі рівні державного управління та місцевого самоврядування та втілюючись у життя у вигляді стратегій розвитку та програм конкретного регіону (об'єднаної територіальної громади) на засадах цільового підходу.

Висновки. Таким чином, саме об'єднана територіальна громада, в першу чергу міська, є базовим складником системи реалізації органами влади національної політики, спрямованої на досягнення нашої державою цілей сталого розвитку. Її діяльність, як ми описали в горішній частині роботи, має базуватися на дотриманні таких принципів[3]:

– узгодженості інтересів місцевих органів влади та суб'єктів господарювання, що працюють на відповідній території задля збереження темпів соціально-економічного розвитку та наявності ресурсів;

– відповідності системи екологічного управління місцевого рівня масштабу суб'єктів господарювання, що здійснюють природокористування на її території;

– функціональної інтеграції, що передбачає взаємодію структурних одиниць, що виконують управлінські функції в сфері природокористування, для оперативного обміну інформацією та розроблення комплексу узгоджених заходів керівного впливу;

– зворотного зв'язку, що має забезпечувати моніторинг стану виконання завдань з реалізації цілей сталого розвитку урбосистем та надання структурованої звітності про стан індикаторів сталого розвитку на відповідній території. Останній принцип набуває різних форм зовнішнього прояву, зокрема може відбуватися у вигляді перевірок, обстежень, наглядів, інспектувань або інвентаризації [15]. Якщо перевірки дозволяють визначити дотримання суб'єктами господарювання та фізичними особами вимог законодавства стосовно охорони довкілля та раціонального природокористування, то обстеження мають на меті додатково розробити заходи задля усунення виявлених порушень природоохоронного законодавства, опис стану окремих ділянок природного або антропогенного середовища здійснюється під час інвентаризації, а інспектування відрізняється від попередньо розглянутих форм контролю перевіркою діяльності підконтрольних фізичних та юридичних осіб [16].

Література

1. Мелешкин М. Т. Экономика и окружающая среда: взаимодействие и управление / М. Т. Мелешкин: Экономика, 1979. – 207 с.
2. Степанов В. Н. Экология – наука о гармонизации экономики и экологии / В. Н. Степанов // Экология: истоки, проблемы и перспективы: сб. науч. тр. / АН Украины, Ин-т проблем рынка и экон. – эколог. исслед. / отв. ред. Б. В. Буркинский. – Одесса, 1995. – С. 14–21.
3. Чернюк Л. Г. Методолого–практичні основи формування системи управління сталим регіональним розвитком / Л. Г. Чернюк, Т. В. Пепа // Економіка природокористування і охорони довкілля. – К.: РВПС України НАН України, 2008. – С. 24–33.
4. Сталий розвиток для України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/bazovi-dokumenti/>
5. Балуєва О. В. Методологія управління сталим розвитком міста на еколого-економічних засадах : автореф. дис... д-ра екон. наук : 08.00.06 / Балуєва Ольга Володимирівна; ДВНЗ «Нац. гірн. Університет» – Дніпропетровськ, 2014.

6. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>.

7. Національна доповідь 2017 «Цілі сталого розвитку: Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraina-iaka-vyznachae-bazovi-pokaznyky-dlia-dosiahnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr>.

8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

9. Потапенко В. Г. Угода про асоціацію з ЄС в сфері екологічної безпеки та сталого розвитку: очікувані результати та ціна питання / В. Г. Потапенко. – Київ, 2014. – 16 с.

10. Законопроект №6743 «Про міські агломерації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62318.

11. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.

12. Наконечний В. В. Організаційно-правові форми міського управління: теоретичні засади / В. В. Наконечний // Ефективність державного управління: Збірник наукових праць. – Вип. 31. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2012. – С. 185–189.

13. Ясюнас В. А. Местное самоуправление. Комментарий. Разъяснения / В. А. Ясюнас. – М.: Наука, 1997. – С. 13.

14. Грибанова Г. М. Местное самоуправление в Западной Европе. Сравнительный анализ политико-социологических аспектов / Г. М. Грибанова. – СПб., 1998. – С. 127–132.

15. Аксьонов О. В. Визначення стадій, форм і принципів здійснення державного контролю за раціональним використанням і охороною земель у системі державного управління земельними ресурсами. / О. В. Аксьонов // Держава та регіони Серія: Державне управління. – 2012. – № 3 (39) – С. 28–32.

References

1. Meleshkyn, M.T. (1979). Ekonomika i okruzhayushchaya sreda: vzaimodeystvie i upravlenie. Ekonomika.
2. Stepanov, V. N. (1995). Ekonomolohiya – nauka o harmonizatsii ekonomiki i ekologii. Ekonomologiya: istoki, problemy i perspektivy: sbornik nauchnykh trudov. Odessa: AN Ukrainy, Institut problem rynka i ekonomiko-ekologicheskikh issledovaniy.
3. Cherniuk, L.H., & Pepa, T.V. (2008). Metodoloho–praktychni osnovy formuvannia systemy upravlinnia stalym rehionalnym rozvytkom. Ekonomika pryrodokorystuvannia i okhorony dovkillia. Kyiv: RVPS Ukrainy NAN Ukrainy.

4. Stalyy rozvytok dlia Ukrainy. Retrieved from <http://www.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvytok/bazovi-dokumenti/>
5. Baluieva, O.V. (2014.) Metodolohiia upravlinnia stalym rozvytkom mista na ekoloho-ekonomichnykh zasadakh. Extended abstract of Doctor's thesis. Dnipropetrovsk: DVNZ «Natsionalnyy hirnychyy Universytet».
6. Pro osnovni zasady (strategiiu) derzhavnoi ekologichnoi polityky Ukrainy na period do 2030 roku. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2019, #6, stor. 70. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>.
7. Natsionalna dopovid 2017 «Tsili staloho rozvytku: Ukraina» Retrieved from <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraina-iaka-vyznachaie-bazovi-pokaznyky-dlia-dosiahnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr>.
8. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
9. Potapenko, V.H. (2014). Uhoda pro asotsiatsiiu z YeS v sferi ekolohichnoi bezpeky ta staloho rozvytku: ochikuvani rezultaty ta tsina pytannia. Kyiv.
10. Zakonoproekt №6743 «Pro miski ahlomeratsii» Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62318.
11. Zakon Ukrainy «Pro otsinku vplyvu na dovkillia» Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.
12. Nakonechnyy, V.V. (2012). Orhanizatsiynopravovi formy miskoho upravlinnia: teoretychni zasady. Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia. Zbirnyk naukovykh prats. Issue 31, 185–189. Lviv: LRIDU NADU.
13. Iasiunas, V.A. (1997). Mestnoe samoupravlenye. Kommentarii. Raziasneniya. Moskva: Nauka.
14. Hrybanova, H.M. (1998). Mestnoe samoupravlenye v Zapadnoy Evrope. Sravnitelnyy analiz polytyko-sotsyolohycheskykh aspektov. SPb.
15. Aksionov, O.V. (2012). Vyznachennia stadii, form i pryntsyviv zdiisnennia derzhavnoho kontroliu za ratsionalnym vykorystanniam i okhoroноiu zemel u systemi derzhavnoho upravlinnia zemelnymy resursamy. Derzhava ta rehiony Serii: Derzhavne upravlinnia, 3(39), 28–32.

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ПРИНЦИПЫ ПОЛИТИКИ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВЫМ РАЗВИТИЕМ ПРОИЗВОДСТВЕННО-ГОРОДСКИХ АГЛОМЕРАЦИЙ

А. В. Дудник, доцент, НТУ «Днепровская политехника»

В статье рассмотрены организационно-правовые аспекты координации задач национального уровня центральными органами исполнительной власти, которые уполномочены реализовывать соответствующие функции в сфере обеспечения экологической безопасности и достижения целей устойчивого развития в масштабах страны. Показано, что субнациональный уровень реализуется на уровне областей и районов (областными и районными государственными администрациями в взаимодействия с областными и районными советами), а на местном уровне аналогичные действия должны выполняться исполнительными органами объединенных территориальных общин, хотя успешность таких мероприятий в этом случае в значительной степени будет зависеть от диверсификации региональной системы хозяйствования, уровня экономического и социального развития местных общин, верховенства права и активности гражданского позиции местных жителей.

Учитывая высокий уровень урбанизированности территории Украины (69% населения живет в городах), а также доминирование в национальном хозяйстве ресурсоемких отраслей промышленности, которые опять-таки сосредоточены в городских населенных пунктах, именно урбанизированным системам должно уделяться приоритетное внимание при разработке и реализации государственной политики, направленной на оптимизацию использования природных ресурсов и охраны окружающей среды. В контексте реализации задач по устойчивому развитию ООН и положений Соглашения об ассоциации Украины с Европейским Союзом правительственная политика и деятельность органов местного самоуправления должны быть направлены на постепенный отказ от использования опасных химических веществ в жизненном цикле продуктов, экологизацию систем управления производственными процессами, рациональное использование природных ресурсов на условиях платности, на переработку и утилизацию отходов промышленной деятельности и деятельности человека.

Ключевые слова: урбанистическая система, устойчивое развитие, городская агломерация, экологическая безопасность, экономика природопользования.

ORGANIZATIONAL PRINCIPLES OF PUBLIC ADMINISTRATION POLICY OF
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE INDUSTRIAL AND URBANIZED SYSTEMS

A. V. Dudnyk, Associate Professor, Dnipro University of Technology

The article deals with the organizational and legal aspects of coordinating tasks of the national level by central executive bodies authorized to carry out relevant functions in the field of environmental security and achieve the goals of sustainable development across the country. It is shown that subnational level is realized at the level of oblasts and regions (by oblast and regional administrations in cooperation with regional and local councils), while at the local level, this should be performed by the executive bodies of the united territorial communities. However, the success of such measures in this case will depend to a large extent on the diversification of the regional economic system, the level of economic and social development of local communities, the rule of law and civic activity, and the position of local residents.

Taking into account the high level of urbanization of the territory of Ukraine (69% of the population resides in cities), as well as the domination in the national economy of resource-intensive industries, which are again concentrated in urban settlements, it is the urbanized systems that should be given priority in the development and implementation of state policy aimed at optimizing the use of natural resources and conserve the environment. In the context of the implementation of UN Sustainable Development Goals and the provisions of the Association of Ukraine with the European Union Government, policy and activities of local self-government bodies should be aimed at the gradual abandonment of hazardous chemicals in the life cycle of products, the greening of production process management systems, the rational use of natural resources in terms of payment, processing and utilization of industrial waste human.

Keywords: urban system, sustainable development, urban agglomeration, environmental security, environmental economics.

Надійшла до редакції 24.05.19 р.